ספר מבוא התלמוד לרבי שמואל הנגיד ז"ל

עם קיצור כללי התלמוד מלוקט מספרי הכללים

ברזות שלמות הפעולה תלוי בהקדמות ידיעות אופני הפעולה ככל הצורך ועיכ יעשה הפועל פעולתו בלי חסרון וכשלון ובהעדר זה יעדר כשרון המעבה ההיא הנה כי כן יאדע לתלמידים אשר לא ידעו דרך הקדש ספלרי התלמוד וולאו לאצוא דרך הבנון ולבא עד שלייתו וזיל מהרי קנפמרן ולעיונים בכל ספרי מפרש אז מחבר אשר תעיין בו הוי משתדל לדעת תחלה דרבו הספרים ההוא שמולין בדבריו ואחיב הוי מעיין בו בעיל · ע"כ אמרנו כי טוב להציג בפתח השיש כללי התלמוד בקיצור נמרץ לזמות הרבים וכל העוסקים בה לשמה אין קץ לפעולתם בעלמא הדין בפירוי פירות והקרן קיימת לעולם שכיר טוב .

ראשי תיבות הבאים בכללים

נ"ה נופי הלכות · ס"ה · הליכות אלי · ס"ע · הליכות עולם · ס"כ · ספר כריתות · ח"ת · תחלת חכמה · ש"ב · שני לוחות הברית · ש"ר · שערים יוסף · מ"ע · מגדול עוז · כ"מ · כסף משנה · מ"נ · מהרדי מגרים .

קיצור כללי המשנה **מבוא התלמוד** קיצור כללי המשנה

מבוא התלמוד לרבי שמואל הנגיד

אמר המחבר החלמוד נחלק לשני חלקים משנה ופירוש המשנה . המשנה היא הנקראת תורה שבע"פ והיא יסוד התורה שהעתיקו משה רבינו ע"ה עד ימי רבינו הקדוש ע"ה והיא רבי יהודה הנשיא [ונקרא קדוש שמימיו לא הכניס ידו מן האכנס ולמטה] (נדה יז:) כי כתבה למען תעמוד ימים רבים פן תשכח מלב הקראים ותאבד . והפירוש הזה יתחלק גם הוא לשני חלקים.הא' הלכה מקייסת. והב' הלכה דחויה. המקיימת היא שלמדו מפי מרע"ה ומשה מפי הגבורה בין שתהא דברי יחיד בין שתהא דברי רבים כמו שאפרש במקומו וכמו כן המחלוקת הדחויה היא שלא נעתקה (מגבר) מקיימים בין שתהא דברי יחיד או דברי רבים.ואם יסתיר המשנן למה כתב רבינו הקדוש ע"ה דברים שאינם הלכה והלא מטבב לכתוב דבר הלכה.תוכל להשיבו כי החכמים הקדמונים כל אחד ואחד העתיק לנפשיו מה שלמד בין דבר שהוא הלכה בין שאינו הלכה . וכשבא רבינו הקדוש להעתיק הוצרך לכתוב אותן הדברים שאינם הלכה כדי שלא יהא רשות למי שלמד מהם לומר כך וכך לבדתי מפי פלוני ופלוני . ואם יאמר . ישיבוהו שאינה הלכה מקיימת . וכן אחז"ל במסכת עדיות (ה"א) למה הוזכרו דברי יחיד בין דברי רבים לבטלה שאם יבא אדם ויאמר כך וכך שמעתי אומרו לו מאיש פלוני שמעת כלומר

ואינה הלכה :

משנה הוא חלמוד תנאים למלך שהתורה שבכתב הוא המלך והמשנה אורה לו : ופירוש לשון שונה ובעלי המשנה נקראו תנאים כי תנא נ"כ פירושו שונה וכן מ"ש הוא לשון הקדוש ותנא לשון תרגום . ומעתה מתרגמין ותנמנין לפי שהתנאים היו שונים ומלמדים המשנה ובעלי הגמרא נקראים

אמוראים שאחר תחומת המשנה אין רגות לבוסף ולא לגרוע אלא לפרש דברי המשנה כל מ' כפי שיבאל מרבי ותא לשון אמורא פירוש מתורגמן כדאיתא בגמרא שוקן אחורא עליה פירוש מתורגמן : **מצינו** מקומות שהיותה שהיותה ז אמ ז ופריך (בילה כ: ע"ש) בגמרא ורבי יוסי שהם הלא רבי ובכח רבי ויתרבן רבי תשיבקא סבר ליה בלעזי ומתיים ובדר ס"ל כפלוגי א ומפנה לא זה ויעקיים בלא"ש בחזר רבי מקייסתא מאחר שבעבה בריב הקראיים לא היה יכולת לבבות מעדים ולבעלה תבית אחרים ואיה שתיבן ואחרתיה שיבר . ומתב בתחלה הנתיב ס"ב יעס בבריאתא אינה לומר לומר זה מקייסתא בפ"ק דקידושין (כה.). נבי מן ומון לו סבי רבי רבי יוסף בשם הגאון בחה שאלוני אחרים בריאתא ובו' :

כתב בפלייתא יוסף בשם הגאון בחה שאלוני אחרים בריאתא ובו' (עירובין ס.) בכל תעבינן ומסתפקין חון מן המוס ומלת ומבל ניקה בבסף מעבר חון מן המוס ומלה ומבדר מן המוון ובו' ביבי בשבר בחבה פעמים מלת דברים פירוש ובאים ופעיתים ברים הוא בפי תחתיו אים מל מיקיים ואחים שבדוה בבר ע"ל הרחבעים לא נרחה לו לבאת ודה מבשם בחיב אחים לאיר בלבון ובלא ביקה ל' מלעשים בלאיריב (כ"ק ו.) חב המתיר חייב מיבני ליה ראי הגא ויבולמי הוא]. ובכבר ז מעורבת בן אלה ובלאיבים לא הי פיוים בשבר בשבר הבלבות אבל הי מהברים ברים הייתון בלחים בעון והם בבון עבו בן לפי בחיה מוטיל לבם אל אחרון זה לבלבחו ובלי הי ראי בהבחיבו כי יוצל לבחיב קדוים בשבר המבה בבל :

כתב בס' ת"ה ס"ב לון חוב שרבע אתחולה בבריאתא לבבן המבה בבל : ולא פריבן ליה תבינא אבל המבה ב חוב על מאמרות לדע מוחה מ"מ ים מקומות בבאחרות לא הבע המבה :

בשיש המבה מבחיה מרבשא לבשא הבן הגמרא לחבן מ' מבבי מרבוים לו הבעיי לה בב' הבלים ובבבל מ' מבבה ז לא בבה ז לא בבה תנא ובחבי בבבא ובבן לאיבבי בחבי בעבי מבבי תנא (ב"ק ס.) בבחיבה בבבוקן (דף סב.) מרל"ב ס"מ מרבבי יבלי בחבן ובחבן בחבחיבן בבבי בעבבא ולבבא דבה הבא לבא מבבבן בבבי תבא ובבה בעבבא. ובבים (ב"ק ח"ה) בחבבה בבבן [ב] מבבלי בחבבן בבבים בבבה בבבים (דף פ.) בלא בבבן (לאיבבי בחבא לבא בב' בבבה בבבים ז לו לבבל בחבבים מבחיבים לא בבבן · בבבים בבבים בבבים

שיחת (ה) שבבגד עם ד״ע פטור ואין בו לא איסור ולא היתר ובן מתלמה בריחתה פרק קמא (דמאי ה״ב) חמר הפירה שנפסק בדרומו יבשי רבי יוסי בן לא ריחה ולא בשיר

אזרחה דתנא (דיקים ברישא חיב חטאתו חדשה ובשר מיתיו חיב בשבוע ברית בקרא ומן ביתם אשם חטאי חטאתו חדשה הצבע (ע״ב) ומפי אחדיוחו

מצינו ובכיסים חיבים בנת קמא חכל חיב דתיתה ברבעה (פרק אלו נעיות ג״ד) נגב ומכח בכבת נגב ומכח ד״ע נגב שיר הנסקל ומכה חשים המעוות ד״ה

דברי ר״מ ר״ש ר״ש ר״מ ר״ש ר״מ ר״ש ר״מ

דמדרים [ב. ד"ה כל] ובפ' מי שהיה (דף עב. ד"ה הכוס) א דקיון הדקדק במקום אחד לא הוה להתירן וכמ"ש כ' דבני מערבא עניים במקום ח' ובעירים במקום אחד :

כתב בספר כריתות לשון תלמוד שיך בדבר נחוני שבמדה בלשון קרית לאחבה תלויה דאתר (ב"ב ק.). אין לחדין אלהה חיפ תלויה [א] ר"ל ראבה ובירושלמי ; דתיעבה [ב] מרקת ר' שערה בסם ר"ם אין לחדין לא יפ אלבות ואת מכי דשפטת אלא יון מאבדות אלא מן הלאחות ר"ל ריחת דאשרילים :

שטוש פ"ה הוא הגמרא הלאוה בספרית שהיו שתמנין לבדי מלכה עשם והיו מהלפסים יחד ושופרים בכך והיה הגיעת הגמרא שבדרו הלאוילים . ר"ל בלשון (דף מ"ו) : דרך הגמרא לקבר הפסקים כמו ובכן הכפר ובקם ע"ר שאין זה מקרא ובן

כל הגה ואני עלה הוא הוספתא שבתוספה על תשבה . ובתב ר"ע והיה דברי רבי בתשבה מעבה הבנות ובב לאיסות אין בו תלה לבעלה והיה הבן מבאר ט לריחב אבל לא לבאים אחרים ומקן הבריות לשיבן דאה ר' מלבלדיו נחבר ספר בעלות ומלאלות דברי רבו ובאלה הוספתא ובעוב הוספת בו בראבה . וכ' בברייתא מה מקרא בתלמוד

הוספתא אין זה מה שאנו קוראים הוספתא אלא הוספתא שהוסיפו על המשנה לבדה כמו ובמו עלה ובוזלא בה :

כתב בפי' מבוזלא בען חיים בהקדמה ה"ל ולאחר שחבבו תקנות שבה מבריים ראה רבי חייא הלוחבו אל רבי שהיו דברי הראבה מבריים הבריים אבל הוספתא ובעוב הוס' על המשנה ובלו שעשה וכן ר חבבו רבי בריית ור"ח ובמים מבריים בחיבוה ר"ל לשון ברא אין שהיו מבריה אין לאבדבו אל רבי . ובתב מהרי"ק בתלבי בתיה אלו ומים רבים הוקבה לי לבה ז מקרא בריית ובו הוספתא עד שנלתבו בבריות בב הוספתא היא הוספתא הוא בלשון הבו אבראבה לבבך לאיה כתובה לא בעבון הבו בריה אחר לי אמר שהוספתא הם אבבד רבי חייא בפי רבי ובים אחר לי בתב בך וכך והיה דאחרינו רבי בת שבתה ר' חיים בתן לו . ובבריות הם ובעוב בלאחרו אלא מדבת רבי חון מהבלבו הם בהיו מבעות חון ; הר"ל בבים ראבים לו שבלילו מבעה ולעבן ר' בפפר בתבבת' :

הבריתות הוים פרום הבלבה בפי הוספתא ה"ל בר דוים שהבו הבלים הבם . ר"ל בל מה דתני רבי חייא ובתבבו בתבבו בר"ם לבלבה בתבעה (כא) ובבתבות (פנ.) בל דתיר מילבלה דבבו חייא ובה בבבו לא בבבו מבבלבון מ' ה ובל בבריתא דלא מתני בי רבי חייא ובבי לבבים לא בבבו בבבבו ולא בבבבו לבבבו בבבבבו בבבבבו בב

פעמים שמאמרן יתרץ לא מכח מסכה לו ברייתא לו מכח סברת לא מפני שכך קיבל. תוספות דחוקין (דף פב. ד"ה עגלה):

כשמקשה מסכה לו מברייתא מתקן מותה קדם כי היכי דלא ליתרו ומבטחת היא א. והכי סדיך מיכה לף על גב דמלי למפרך בכל ענין. יבמות (דף יא:) נבי היא ולרחה הולמה:

פעמים יש כמה פירוקין והאמורא לא חש לתרץ לא מר מיניהו דחד מהני לו הלא מעמי נקבו פרק דם חטאת (דף לה:) ב:

פעמים מקשה לחברא לריבוי מיכח תמה לו ברייתא ונם לדחיה קשה לומה מסכה לו ברייתא ומלי למפרך ולעמוד לא כריך ליה וחז מלמוד בתלמוד הרבה פעמים(א)*):

כשיש ברייתא חולקת ונמרא לא הקשה ממנה ר"ל ומסבבתא היא. תוספות עירובין (דף לח ד"ה לאמר):

לפעמים יכול לתרץ תירוץ אחר יותר מדוחק לא אמר אמרינן עתה נרוץ לו לתרץ בתקוים לאחר לכך מכני ליה הבא. תוספות [שבת] רים פרק הזורק:

אורחא דנמרא לא מקשה לא מלי דמלי לסמוי. הלמ"ל רים סוכה (סי' עו):

פעמים ברייתא לתקשות על המסכה לו המסכה לא לתרץ לומרו מפני שם כלתקוקיות קבילת: לחה שלא היה יכול לקשותה בכל המסכה. ניסין (יח.) (וע"ש בתוס' ד"ה לישנא):

מצינו המקשה אחר יקשה מן ברייתא ומצינו לון קושיא לא שקיל על סתם מתיתין הוספות כל מיה שבכל לקרב הדשות הוא הבאן וכן מיכא המתיישב ובתוס' מה (ח.) [ד"ה הני] מלן הבאים אחר ר"י ר"ח תנ"ל דהנא בלשון הבאים ניחא ליה לתוקמי כי ח ולא לוחת ג' מילוקות בדבר ע"כ. וחבו שבתרחים המתיישב לעבוד דעת עלוקות. וכיוצא בזה הבאים ר"ל בשאר נרחה לאמולרים שסוגל מלאמר לומר שאינם חולקים לע"ס שבות דחוק לקח לון לט לומר שלוקים:

כתבו תוס שבת (פז. ד"ה הני) דלא קבדינן לאוקמי כתנאי לא בכ בבות מתיבות אבל בבות המרוקות לא חוכמה לן לאוקמי בתנאי הוספות ב"ב (דקמא. ד"ה דקא) דלא מוקמינן מיחדיה אע"ג דאלבתא מתיבי תום יומא (ל.ד"ה מיתא) בשים קבילת מרבנן אלבנן לא למרינן מרי רבנן מיכו ומ"מ מרי דבנן דפליגי בברי דוכתי אחד נמי אבל אם מלינו לאוקמן רבנן דפליגי בשאר דוכתי עם אחר לון בלון מוחק לומר מרי רבנן מיכו:

מצינו מיקשה האמורא ולון עיקר קבילתו בתוספ דברים שהביר לא נמה לא הבור. תוס מיר (יב.):

לפעמים שהיה יכול לתקשות על המסכה ועבר עד דמייתי ברייתא ואריך לבבוייא. תוספות ב"ק (דף כב. ד"ה ותתיות):

פעמים שהיה יכול לתקשות קבילת אחרת ולא תקשה לא אתו שבבר המחיל לתקשות ב"ב (דף יח):

שם פעמים שהמקשה עושה סברתו מלתם המסכה ויש עליה דחי לא אל שבל הוספת סדיך. ויש בשים דחי' בעלתא על הבריתא אבל לא הוא קבילת חזקה בו דאי לתקשות המקשה לומר לא הקשה בהדיא מן הוספת כיון דמרתא אינו קבילת כלל. גם הבריתא ב' קבילות ויש תולמת בעיבילת מ' ר"ל דאקבילת ב' אמרין גם המחרן בן לפעמים סדיך לתירון ב':

כתבו תוס' בב"מ (יג. ד"ה הא) שהמקשה יכול לתקשות בהדיא ולא מכח דיוק ומקשה מדיוק ופרכו תוס' שבן דרך הגמרא. גם (דף כב.) שם כך הוא ופרכם ר"ש שם [ד"ה הא] שהוא מעשה אבל דבקשה מקדים מכח דיוקא:

כתב בס"ר ריבי מסכה שבתנו תוס' שבת (דף עג ע"ב) ד"ה הוא מקדמני מ' הוה מלי לאסרן ברייתא ניסה רבא לסיפא ומסמע דאמרמיתן הדר לאחוקי ואמרי דקן מלינו מ' דלוט מקדיר ב"ב אם מיקבה מיכה ובה לא מלי אולמה. אבל הר"י שם לא מרבם בן חיל הא סיפא [ובס"] ובקיא רשא לסיפא ב"ב הרשב"ל בשיטתו דקשיא קרבא מיכה ובה ובחר חזקה מאבר ממנה לאולמה:

כתב בת"ר ב"ב ס"ב [בגל ח] דרך ראשי ח] דרך ראשי קבילת לעשות הקבלה הבם (ג) לתת לו סברת מכוה אבל לאמרן מיבאם מיבאם לומר בל הדחה דוחה בקבן ב"ב בב"ש וחבינא קלת ראיה מן הוספות הגרמב"ן בבמ"ב (דף ח) ים פושים ואחרים הדרך בגמרא לתקשות כי היכי דתחוור אמתיתא ת"ב ולוכמ ראיה לאקשות מיכה הוא לוט אלון דרך הגמרא לתקשות אלא מלבב מחוורתא אחיתא אבל כבר דעת המקשה. הוא אבל בגל הגל [ב] ולא הוא מחלוקת הפוסקים. ריטוף ב"ב בסם הוספ דמגילה (דף ט. ד"ה ולמאלי) ואמרמ"ן בתוס' סיון ר"ש שהמקשה לא דק. וכשיעמו בב"ב (דף ג) לאחרמא דנמרא לאשבר לו הוא. ומבחלה שתלק עם הוספות דלעל אלבדך לעשות המקשה הבם גם הבית שהחזה דוחה בקבן ובכה"ב הבית מסם הבר"ן לחדא ר"ת הגרמא דנמרא לחזקה בכל אחת אע"ג דמחה הבלים הבלל. (ולא"ל לבבב הדשות הבל"ל הכל מקשה מי אחלה לחדם דבר לא הבטל אחרה לו המקבן לדרך שיבה לו דבר בדור בדלאת בדחה דאם לא בן יש לחדה בקבן בקבן לבטל הסברת):

כתב בת"ח ב"ב פ"ח [בגל ח] כל מיתיבי דמתיבו ומתקנה הדוק לבן קשיא הם אלא אבם מתחלבן בענין שלבן חיובתא שיך בהמתקבן תמיב על אלמולת מבח מבבה לו בריתא כי לתמלה בבריתא לא לו בה לאלון בל הבמה. ותליב לבן חיובתא על הבמה. הוספה מבבת ב"ב [בר.] מיתיבי ואיתמר מבה בם לחה הבן בדיב. גם בבקשות אחרים. וכתב בבל"ה מלבו שבקשה מבריתא לבריתא אחרת בלבן מיתיבי בם הבגול עלים (לד.) חב מיבה דמלי אלמלת דהלי מילא ואמרי דבריב מבחם בבריתא בסדר רבי חייא. ובבבל ג' הבגל שם מיתיבי בבאל בבמ בבל לבטם בבמיא. הדרים פ"ל (דף יב.):

הקושיא היא המחלוקת הבא על השטועות ולא יחלוק דדוקא בהלכה מקיימת. ואם היה החולקים לרבים (ג) הסימן מתיבי. ואם ליחיד איתיביה: **והפירוק** הוא פירוש הקושיא ובשלא נחלקו היא הלכה מקיימת:

מצינו בגמרא שמקבה ב' קושיות [א] ומתרץ כי הבם לתרץ כי הבם הקושיא הב'. רים נדרים:

אין מדרך הגמרא לתרץ הלא קושיא שמקשים לו ולא על פי שם שם קושיא לתרץ מיבו הוכם. הוספות דחוקין (דף כח. ד"ה דרומה) ומרוכה (דף עג. ד"ה שהעידו):

מצינו דבמי בעיא וחוא מחלוקת בברייתא אלא שלא לבעה פירוש הברייתא משום דסבלה הלא פליגי וסבלא דפליגי ומתון שייטא יחבור הדבר. ערבי סבחים (דף קח) ומכוכר פירוש (דף לו):

פעמים שמתרץ לא מכח סעמה הלא משום דקשה ליה לגמרא דיכמי הוא [מיר לט.]:

פעמים שיכל לתרץ תירוץ אחר אלא משום דלמאמרא דבגרי מיבו תירוץ לבך נקבו תירוץ דאיר לבתוייהו. תענית (דף ב) ג:

לפעמים יקשה המקבן הר"ש שהתירון מקבילו מבאמרת לו ממה שהוצא לו בבר מ"מ הקשה לדעת הלי יהבדו לו תירוץ אחר יותר מדוחק. הוספות שבת (דף מג. ד"ה טוסה ודף קבו: ד"ה לוחביה):

וכן בשבאמרת מבינו ת"ם ת"ם זה אחר זה ולבו רבותיו לתרץ ב"ב בזה הלון והוא בשבוחה המקבן לדעת הלי יהבדו לו תירוץ אחר יותר ומיהו מבוש"ל (מבב: ד"ה אלא) מבמבן שלא לאמר זה אלא בשבעשה הבוא לבו שבעשה שוב לבל בשבעשה שוב ותבוב בבבה לבבבל בלבבל מדי לא שיך לבמר דלמלא אלא ליה בעשה אחרינא. ועיין הוספות בל הבדר (דף לא) ד"ה ת"ם:

כלן כדי מיקבה ובמקם אחר מבבו לפי הקושיא ולא הוה בעי הבם לתרצו כי אמר דרבי ירמיה בבריתא ביה מתרץ ליה אלא שיטיא מעלת שי ליה הבם ובבא נמי. ובבא בעבם בב"ש רים מעלה ומבם הרבש"ל בבדמה חולן שבן דרך הגמרא לתקשות דבר שלוט לא דערה שעמידה על בוריה כי לפעמים לא ידע עיקר הדבר ופירוסה ומבבל הקושיות כדי שהבבדר לו יועב מהוך הוכחה לבעמיד בסוגיא על מבוגה:

עוד כתב בב"ר בתר בבר סתמא בגמרא קושיות לו אחר לו ריש בהדיה מקשיות לקושיות דרך קלת ולאחר שיבוש לומר ב' מקשים הם גם הרבש"ל אחר ליה בבבלא לו גם תוס' בב"ק (מב.) ד"ה ואמר אבל ב"ש ומלן בזה ול"ל שמעה הגמרא לשלם בסוגיא אחר הוא מקבה לאחר בתבר הראה הבוספות מבהבלה בבל מקשם לשאל ולוחן בדברי המקבן ביבי בהמקבן מ' ולא קשים ולה בבה בשרבמה בגמרא ובעמים חחקבן לומר בעל הגמרא הוא זה לא המקבה לאחון הם מבוחה בחוא. ומבוק לבן ולאה בלם לבעיון ולאלון קושיא חקבה לם לאמר ב' מקשים הם לא בבר בזה בבירה:

פעמים מקבה בבה קושיה בבשם ל' ובעמים לאו מקבה רק ל' לא שם לו לתקשות. הבשם בבשם לאחה בחי' על הקושיה לאלוחה לו מקבה ביוחבר ולבן לבעמים מביב הגמרא לאמרה לאמרא לע"ב לבבר בבלבה בבלבה ואריך ולבא מי לוחבינו מחא ומבבן ומבבי בעמא מבבא בבי מבבה הוחבה ובבים הם"[בבבשם בבא.] בב"מ דבא מבבלא בבבלבה לבבלבה לבבלבה הבקם הא. אבל בבבקשבה ל' חבקה לא לא יבבה לבבשם בבקשה לבא לבבן. ר' הבבבה בעמים מבים בלבר בחיבן המבבן הקושיה חבר המקבן לבקשה לבבבה לבבבן ואריך ולבא בי לוחבינו לבבבן לבבבן לבבבבה ר"ל וכי לא ידע בבבבבה בב' ובבבבה לבבבבה לבבבבה ו לוחבה בגמרא בב"ק (מב:) דבריך ל"ה ב"ל בבי ב"ל סבר דילמא לבבבבה לבבבבה בעמא לבבבבה דבריב מבבלי. ובבבם בם [ד"ה אלא] בבבבב

והסיעא היא הבא לחזק ההלכה ולקיימה לדורותיה ההלכה מקיימת טוחקינן וסיכונה אינא פסיע ליה :

ורמיה היא הבאה [שאלא] לקיים שני ענינים **והסמן ורמינהי :**

והרצרכה היא הבאה לקיים שני ענינים **והס' צריכא :**

וההתקפתא הוא מענין הקושיא והיא לאמוראים והם האחרונים וסימנה אתקיף לה

רבי פלוני והלכה בוה וכמו דמתיבי ואיתיבה :

ומעשה היא הבא על ההלכה והמעשה יעשה על ההלכה ותתקיים :

ושמעתתא היא שם כל ההלכה שתבא בענין תורה ויא כדבר אחר :

וסוגיא היא קריאת הגמרא על בוריו ושאלותיו ותשובותיו :

מסייע גר' פעמו כתב בשלמ סימן תקפ"ה דלא קאמר במילתא ויאי פלוגתא דתנאי

לימא דלא הוה מבטיל ר"ל בלשון שבירת פלוגי עצה ובסימן הס"ע כתב דקן הוא הגיה פוחיה דפלוגי

לימא מסייע ליה כתב כ"ג ש"ע שאחר נאמת מסייע ליה ותהוי קושית לבר פלגי תיה .

ועוד פירש בשלמ לאמת אם הלכה ביחוסו מין שהגמ' מסייע. לו אפשר שריבה לבטל המאחר דאחר הגמרא בריבה בריבה מלא קמ"ל . ויהיה אפשר לומר בשבילקה (א) מיבעיא הימנו לומר לתה לו לאמרה לומר דבר בהוא אמנה בהוא חייב לדע אותה מיהו בהוא אמנות בגמרות בפי תמודים אבל בפליגיה לאמת מסייע שבריבה

אתקפתא מין בשמקבה ומבטל בלאמיה לא הבריו מכח אבל ובפרק בעלמא ולא תכח מאנה ובריבה וכן הוא ענין פרק בעלמא בהבנה מקיימים ר"ל יישבו הלכון המסוגיה [ב] כ"ל בהוא מרבנן בסוגיה בהוסיפ לקח על הגמרא ומליגא תתקיף אחיו מקבה לבוס אדם אלא בהוא תיש בעליו על דבר מאנה לדע מעמה בפ"ק דקדושין [קף הב] מתקיף רב אפא לאבייה אל"ה. ובלאמר תני (א) בה ר' פלוגי ר"ל מייה ויעיין על מימרא זו לדע טעמו אל רבי א ולכון הוי ויעיין בה הוה בה ר"י

אין הלכה בהגמרא בחקים הרב ויהיו בשמלא ויתנו פנים בפנים כיון דרבו לא קבל דבריו ובריבו הבאתור אחר ליה אינו אלא בשאחר בלנון אחר לא ובתב הגאון הם בהיחוד בתרוץ ומוס אחר רבו ומתבטל בחבוה ליה לא יבא הלכה בעיתו ואיבריו ורבא ואולך הלכה בבתרתי ואפילו תלויה בחקים הרב ובשמם בתב בראשון מפני שקדם אבוי לא הוו הבמלמדים שנון אלא [מה'] שקבלו מרבם זה שנה בריבה הדבר הוא ובה בריבה דבלנון אבל אחביי ורבא ואולך הלכה בבתרתי ומוס אחר רבו ומתבטל בחבוה ליה לא יבא הלכה בעיתו ואיבריו ורבא ואולך הלכה בבתרתי ומוס אחר רבו ובשמם בתב בראשון מפני שקדם אבוי לא הוו הבמלמדים שנון אלא [מה'] שקבלו מרבם זה שנה בריבה הדבר הוא ובה בריבה דבלנון אבל אחביי ורבא ואולך הלכה בבתרתי ומוס אחר רבו ומתבטל בחבוה ליה לא יבא הלכה בעיתו ואיבריו ורבא ואולך הלכה בבתרתי ומוס אחר רבו ובשמם בתב בראשון מפני שקדם אבוי לא הוו הבמלמדים שנון אלא [מה'] שקבלו מרבם זה שנה בריבה הדבר הוא ובה בריבה דבלנון אבל אחביי

המנהג שהמנהג מבטל הלכה חדשה מטא ומיקון אבל מנהג שאין לו ראיה ולא טעם מנהג מבטל הלכה ראיה: **בשאמרו** כל השעורים בשאמרו הכמים לחכמיי ריש במסכה ובפרייתא אבל לא במשנה (ה"ח ס"ב סימן ע"ד): **אין** נאמרין מן הגלגלות דוקא בדברי הגמרא מפני שהיו דרך קבלה אבל בדברי האמוראים סוף דוקא דרך האמורות בעמוד הראשון (כ"ל הגאון המחבר) הלא"ב בדברי הגמרא ולא נאמרין בדברי הגמרא אלא בדברי הגמרא ולא נאמרין בדברי הגמרא אלא בדברי הגמרא ולא נאמרין בדברי הגמרא אלא

מחלוקת התנאים יחיד ורבים הלכה כרבים: מחלוקת דמתניתין ואח"כ סתם הלכה בסתם. סתם ואחר כך מחלוקת אין הלכה כסתם ודיי מילי בחדא מסכתא אבל בתרתי לא אמרינן: מחלוקת בברייתא וסתם משנה הלכה כסתם משנה מחלוקת במתניתין וסתם בברייתא אין הלכה כסתם ברייתא. הייני דאמרינן אם הבי לא שנאה רבי חייא מנין לו: **יסתם** מתניתין ר"מ. סתם תספרא רבי נחמיה. סתם ספרא רבי יהודה. סתם ספרי רבי שמעון. ובולמו אליבא דרבי עקיבא שתלמידו היו: יבי מאיר ורבי יהודה הלכה כרבי יהודה. ר"מ ורבי יוסי הלכה כרבי יוסי. רבי מאיר ורבי שמעון [מ] יחידה כרבי שמעון. רבי מאיר ורבי אליעזר בן עקיבא הלכה כראב"ע. יתמצת ראב"ן קב נקי. איש אומרים רבי נתן. אחרים רבי מאיר. יכל מקום ששנה רבי שמעון בן גמליאל במשנתינו

עובדא יה בר' פלוני ור' פלוני בי ר' פלוני ר"ל שובדא היה בי רבי פלוני ואיתו פלוני הלך לתרוץ לו פלוני לענין פיוסא בדבר זן פרסי' קדקדון (ג') נגי שבדא הוה בי ר' הבדא ובא הבדא בי ר' הוא **המשנה** פסיקים אין לוס הבריע זוטא (דף נב.) ובתב ביתון בשובה בסם הלכה המקום אין לוס הבריע אבל אינו אתה ואפסקינהו לוס הבריע **אין** הלכה בסתום הרבים פ"ק דמס' ר"ה (ד' לב.) מי' בל מיבה אתמר בגמרא פלוני ופלוני מ"ל כך מי שיבה ובקלה הוא ביר תלמידים ולית הלכתא בשבוה ומעוות יש מי שאומר מפני שהרב תמיים לאחרו דרך הרים ולעשה דבר אחר: ורק מפרסי מתן הב"ל הוא סברא הוא פלוני ופלוני אינו מן הרבים בחיוביו בשעה שהוא מרבים בן ורחוק אינה מ"ל ואמנו לרבי תפרסו שמוניה הלכך לית הלכתא שמוניה דאיתן יפה אפשר לה הרבים ויחיד ויחיד ויבים הלכה כרבים ובגון אב מחייב לורר הרבים בלבד בשעה שאין הלכה כשעה בסתם הלכה כשעה בסתם מן הרבים [סנ' ע"ש בתוס' ד"ה אלא]:

אין מקרא יוצא מידי פשוטו (א) רבי לומר שאין הרבים לבד שיקר אלא שיהם אתם המדרש ומשנה ומכמה סובל לא הבל: **דיעבד** מיבה מלות לית מבר. **בטה** דברים המוציאים לעולם לשון לאומר פעמים לשון ר' מתחם לפרש:

כל הבה לאוכה ושר. ואומר. כמה לאחר הבדר יחבר ובבריאה לו אחון מחקה הבדר יומר מרבינן מלו ושר מלו ואומר מלו ובמיבן ועדיין חי עמי בחי ושר:

צריך כתב בגי"ם כל צריך הוא מדרבנן [ה] דלא מלאכתיה חייב חיבבאות ליה:

כשאומר בקבלה דין אחד הכתוב בתורה צריך שיאמר הבאיה שום הוים על תב בשבוה בתורה לא אחה סיוהם אבל בשלוחי מידם דבר מקבלין מאי המ"ל ואין לתרץ דוחה קמהבר. פ"בהרין (דף ס"ז):

כתב בתי"ם ב"ם פ"ם סימן ל' כל הבה דיתומר רבנן דבי רבי ר"ה לומר תלמידים בני הבה. בי רב ל' רב מחם פ' מלון ב"ם ובפ"ב בבי רבי ר"ה אחרי בבי בחל הבר בי ר' אחי רב מחם: צריבה מרבנן פ' בחר והבאת מרבנן לומר ק"ן (ב' ביצה דף יט):

אל תקרי. בחוב בלשון אל סימן ד' אל מקרי רק כמו אל בבי ומבי הבבינו הבי ומבחם הבי סי הבינו ד' מלינו אל תקרי בבלשון חיבור אלא אחר הם סי הבינו ד' הבינו דבל הבה בחלאחר פ' **ספק** ל' קרי בחם הבי הבינו ד' הבינו בבבח בחם הבי הבינו ד' בחם נמנו ואין חשוב לא בבקבוה הלך המקמר בגמרא קרי בבה הבי לון הבינה לומר בחם מרבא ואחרים אלא לרוך מבב' הבינו הבינו בבלי הבינו:

כל ספק שרוך לבוס (לא) מלבה (ד) מיבה ובחוס שרוך לבוס בעלמא ובן בל מבחם עליה הים בבמה הים בבמה (סי"ב) [ספר בריתות]:

פעמים מבר בבבינה בלא הבינו בלא הבינו לחרום אבינה והר הבא הים בבמה הים בבמה אמר בבבר לו' יהודה ובבר הבבינה לבדי בבל בבבח ב"ש (דף ס' ב.):

אפילו הבי הבלים ר"ל בבים הבבח ר"ל בבים בבבח בבבח בבבח

מ"מ דקי"ל רבנן בטעמייהו דהך רבנן ומסתבר לה טעמא דהאיך וסתם לן רבי טוביה אלבן הלכה כמותו סתם. וה"מ בחולין ומסכת אבל בתרתי מסכת לא דקי"ל לן סדר למסכה כלומר סדרות דמתני' לא חזקה ומסת המסכה לתמרה נמצא הלכה בבה"מ וחי' סתם ואחר כך מתלוקת. ובי לתרוץ לין סדר למסכה ה"מ לענין מתלוקת ואח"כ סתם מפני שרבי לא היה שוה להגמידיו אלא בתקום אבנם חתן. אבל רבי שבסדר המסכתות על הסדר סדרום ועדין עשם בכל מסכתא ומסכתא לומה בסדרם אחר אלפיים ב:

אעם שאינו חכמים לומר אלוו ומלוו הלכה כשלוו הלכה הלכה אבל אינו הלכה הרי אמרתי בתרלה דקיימי כתר מייניה הלכה כמותו וכל הלכה אחרת הרי תמלו לא הרי אמרתי אלא לומר אלכתא לא אמר ולא אמר לו תיכא דיב בתקום אלמיד ליה הלכתא כתלמיד בתקום בתר עד דבא ומכלון ואלך הלכתא כבתרלה:

פסקינן ברבא מטוס דרבנו אל רב אפא היה ויתוב בחבוטה יוחר הוס ע"ה (דף עמ:) [ד"ה אמר ר"מ] (ומי' בדאלים סם פסס יב) ומסקינן כרב הונא דיותר נחל מחיא בר רב יהה. הרא"ם פרק מלר מעברין (פס' ג) וכן בכל מקום הלכה כבתרלה. הרשב"א בשאלה ס' רע"ג ע"ם:

ל הלכה ברב באמרי ובשמואל בדיני והעמם לפי שהיו שמואל היה דגיל הגדל לפסק דינן לכך היה מדקדק בהם ויודע לשומע ומבטל על דבר אחר. וכרב בתחומי מקום בהיה דגיל לפסק בכן. הרא"ם ס' שור שנגח ל' וה' (פס' ד):

בקיב (ג) דברים הלכה בגלבא ולבך אמרו מסת אמר (פס' ב): **בשאמרו** הלכה בדבר"ג בשמאמינו הייתו מיבה אבל בבריתא לא אלא הלכה בדבקן. ומשמעינו מהגיהון מסמנו אבל מ"ה ביבא אמרי מסמה הייתו נמי בבריתא כדאמרי' בעלמא מסמה ראב"י קב ונקי ומסום הבו ק"ל טוחיה בין בשמאה ובין בבריתא ג:

• הלכה כר"מ בגזיהמיו בהיה נחר ומתמיר על דברי הורה [פרק הגע"ם (מ. ס.)] וחזקה נגזמיו אבל קבמיו לא [פרק הגע"ם] [עי' נמוס ע"ז ב: ד"ה ומכל"ה]:

כל המיקל בארץ הלכה כמותו בחוצה לארץ (בכורות לו.):

הלכה מדברי הגאון אבל וכן בעירובין ומעלו יחיד אבל רבים. אבל בענין קרבנה ג אמרינן הלכה כדברי המיקל. ויש"מ בשבועות

כל רב יוסף דטוביה נמרא הוא רב יוסף מי חיא. ר"ר"ן:

כל רב יהודה סתם ר' יהודה דרב יהודה וכל רבה סתם הוא רבה בר מתנה ורב נתן סתם הוא רב נתן בר יחיה לדעת רש"י בגיטין ס' כל הגט (לא:) ולדעת הסוס' [סם ד"ה לגת לא] הוא רב נתן בר יעקב.

• רבי יהודה הנשיא הוא רבינו הקדוש מחבר המשנה ולוכא אחריהן ר' יהודה בטלה ואמורא הוא. כדשנה מ' אין מעמידין (לו:):

כל רב ושר מבבל וכל רבי מאיר לפי שבא"ל סומכין לדון דיני קנסות וזה שמעמא בהרבה מקומות ת"ר זירא ורבי זירא שקדם שעה לאדון ישראל הוו קרין לו רב זירא לאחר שעה ומעוך מקרא רבי זירא ולא מלוט מהמאי המשנה שנקרא רב ומר:

רב מרי בר רחל בת שמואל היתה ובכיית ובכלה נוי ונתביין ומנו לאסר נחלה א רב מרי הוכיח שלא בקרוזה היה ומחמת כבודו יחסרא על סם אמו:

רבי יחסם בן קרחה בנו של ר"ע היה ומקרא בן נפי שר' שקבל קרח היה כמו שאמר עניו ג (רבי אומר בן עזריה) כל חכמי ישראל חמיש נפי בקליפה הוסם חוץ מהקדיש הזה. [פי' נגמס ביב קנ. [ד"ה ומנו נה] והוס' פרדס קיב. [ד"ה לה ר"ע] ובכנה קב. ד"ה וריבק הוא]:

כל ר' לגאמר סתם לאמר בהגאמר הוא ר' לגאמר בן סתם [וכל ר' לגאמר סתם לאמר בהגאמר ובריתא הוא ר"ש בן שמוע] [הס"ם בכנה יס: ד"ה ר' לגאמר ולכ"ש שוי בכמה הכמ']:

כל מקום שאלקן בתוספתא ובמדרש ובסדר הסתם מבאה כהה מיניה הלכה כמ"ק דסתם מבאה כמותו:

הוא סבא ר"ש שהוא אליהו ובין בהוס' דשלין (קף ו') [ד"ה לפרוש] מה שמקבה על זה הגלל ג:

תרתי לפנינים מבמשו שהם תרתי דסתרן לתרתי ולפנינים ר"ל תרתי לתה לי דמתה דעבת ים תרתי שוד דלך שלשי בגיטין (קף כג:) רבי יוחנן לאמר הרבי עיין שם:

רשי' מהדרין (קף כב.) אל תקרי מילא לשרים אלא כמילא לשרים. אל תקרי לאו בשרים לחרים ומן הגלות אלא שיך אל תקרי אלא כמתבה אבל כמוסף לא:

אף על גב דאמרינן כהה דהמזיק עדיף היכא דהאיסור הוא יותר חמיר שהיה לו מעם נחל להמזיק כהה דאיסורא עדיף לאמתניתן. תוספות מס' ע"ג (קף מא) [ד"ה אמר שמואל]:

ושאר סתיכות התנאים ובכללי סמיכי דהלכה עיין בהקדמת חרמב"ם ובהגה"ה שם:

ותמלא אבל בפסוקא דאמרלה לון הלכה כדברי המיקל ג: **כל** רב יוסף דטוביה נמרא הוא רב יוסף מי חיא. ר"ר"ן:

כל רב יהודה סתם ר' יהודה דרב יהודה וכל רבה סתם הוא רבה בר מתנה ורב נתן סתם הוא רב נתן בר יעקב [לא:] ולדעת הסוס' [סם ד"ה לגת לא] הוא רב נתן בר יעקב:

• רבי יהודה הנשיא הוא רבינו הקדוש מחבר המשנה ולוכא אחריהן ר' יהודה בטלה ואמורא הוא. כדשנה מ' אין מעמידין (לו:):

כל רב ושר מבבל וכל רבי מאיר לפי שבא"ל סומכין לדון דיני קנסות וזה שמעמא בהרבה מקומות ת"ר זירא ורבי זירא שקדם שעה לאדון ישראל הוו קרין לו רב זירא לאחר שעה ומעוך מקרא רבי זירא ולא מלוט מהמאי המשנה שנקרא רב ומר:

רב מרי בר רחל בת שמואל היתה ובכיית ובכלה נוי ונתביין ומנו לאסר נחלה א רב מרי הוכיח שלא בקרוזה היה ומחמת כבודו יחסרא על סם אמו:

רבי יחסם בן קרחה בנו של ר"ע היה ומקרא בן נפי שר' שקבל קרח היה כמו שאמר עניו ג (רבי אומר בן עזריה) כל חכמי ישראל חמיש נפי בקליפה הוסם חוץ מהקדיש הזה. [פי' נגמס ביב קנ. [ד"ה ומנו נה] והוס' פרדס קיב. [ד"ה לה ר"ע] ובכנה קב. ד"ה וריבק הוא]:

כל ר' לגאמר סתם לאמר בהגאמר הוא ר' לגאמר בן סתם [וכל ר' לגאמר סתם לאמר בהגאמר ובריתא הוא ר"ש בן שמוע] [הס"ם בכנה יס: ד"ה ר' לגאמר ולכ"ש שוי בכמה הכמ']:

כל מקום שאלקן בתוספתא ובמדרש ובסדר הסתם מבאה כהה מיניה הלכה כמ"ק דסתם מבאה כמותו:

הוא סבא ר"ש שהוא אליהו ובין בהוס' דשלין (קף ו') [ד"ה לפרוש] מה שמקבה על זה הגלל ג:

תרתי לפנינים מבמשו שהם תרתי דסתרן לתרתי ולפנינים ר"ל תרתי לתה לי דמתה דעבת ים תרתי שוד דלך שלשי בגיטין (קף כג:) רבי יוחנן לאמר הרבי עיין שם:

רשי' מהדרין (קף כב.) אל תקרי מילא לשרים אלא כמילא לשרים. אל תקרי לאו בשרים לחרים ומן הגלות אלא שיך אל תקרי אלא כמתבה אבל כמוסף לא:

אף על גב דאמרינן כהה דהמזיק עדיף היכא דהאיסור הוא יותר חמיר שהיה לו מעם נחל להמזיק כהה דאיסורא עדיף לאמתניתן. תוספות מס' ע"ג (קף מא) [ד"ה אמר שמואל]:

ושאר סתיכות התנאים ובכללי סמיכי דהלכה עיין בהקדמת חרמב"ם ובהגה"ה שם:

כללים ברשי

בשרש"י אומר כדאמרת ומאל הוא אמרינים רש"י אלא מהתם דבר אחרון ענין ולבך פרים שהאמרת הוא לא בעל הגמרא לא נחם בא אלא הוא אל והבינו מאמרם ואלך דרך הראבת פרים לא דרך הדום ואיש לשון מאמרם:

הב' בתם הבל בין בשאומר בגמרא מאמרם בשאומר בדאמרם ומאל דשאומר מאמרם בגמרא ר"ל שהבעל הגמרא הוא פרים הענין לא בעל האוקמתא אבל בשאומר בדאמרם ומאל הוא פרים שבעל האוקמתא בעצמו מאמרם ואלך הבל זה אומר רש"י הדנים קושיא אם הוא בעל האוקמתא לא בעל הגמרא ושכרת אומר מי מאמרם המדבר:

הג' שהוא אומר שבעל אותה האוקמתא היה לו בדעתו מה שאומר בשם אלו נחתם בעל קושיא שהקשה שבעל אלא שאמנגד קצן להקשות ובעל האוקמתא מאמרם ואלך שוטתו הראשונה ונם זה מתחת קושיא כי מה עלה בדעת בעל האוקמתא הלשונה אלא הלה הקושיא שמתחת מנגד. הלא בשם כ"ע [פ"ב מה"ג אבל קנב]:

עוד כתב בשרש"י אומר במתיה יש ד' דרכים אחד שבעל מאמרם:

הב' שרל הגמרא נדולה ומקרה הוא:

הג' הוסך מה ואת שבא אומר שהוא הגמרא בעצמה:

הד' שבא הראשון מקום הגמרא אם היא מהבחלה אבאן לא שם מד כלן לשון:

והה' כתב שבא לתרץ קושיא אחת שהא בלבון והיא שבאחרי האמרת הגמרא הבאה הקשה להקשות ממנה ר"ל להאמרת הגמרא אחרת הבאה הבאה מחמרת ומ"ל לבקשה קושיא לעה לו לאחר לבתאלה. לתרץ זה אמר רש"י הראה שבא בתמיה הוא האמרת מראה בתמיה הוא דחין קושיא ל"ב מאחר שבא בתמיה אינו מיחר לבאן:

עוד כתב בשרש"י ומרוך לו ומבני מי שאמרו שבא כמו הבינו ר"ל הבאה לבאן שמתה אחרי שפיר הא דמרוך בגמר: לו הא דמבני לו הבינו לפרים הבינו לו לפי לפרים הבינו לו לפי הבינו לפרים הבינו לו לפי הבינו לפרים הבינו לו לפי הבינו